

kteřá je zaměřena velmi prakticky – zabývá se totiž analýzou některých gramatických jevů, s nimiž se při právním překladu setkáváme. Čtenářům se zde s celou řadou příkladů dostane poučení o vyjadřování modalit v ustanoveních zákona, o problematice genderové neutrálnosti, o vyjádření právních domněnek a fikcí a také o drobných syntakticko-sémantických zvláštlostech, které se uplatňují při překladu z češtiny do angličtiny (mezi něž patří např. problematická spojka „spíše než“).

Kapitola třetí, která představuje hlavní těžiště celé publikace, podává na 142 stranách detailní a systematický rozbor nového občanského zákoníku. Nejprve se na základě srovnání několika angloamerických zákonů a zahraničních občanských zákoníků přeložených do angličtiny navrhuje interpretačně a kontextově optimální překladová řešení pro členění NOZ, členění paragrafu a překlad názvosloví. Následuje analýza obecné části vybraných paragrafů NOZ a oddílů týkajících se rodinného práva, absolutních majetkových práv a relativních majetkových práv. U každého paragrafu je rozsáhlý komentář, který českou terminologii rozebírá, dané právní instituty srovnává s případnými ekvivalenty v jiných právních systémech a po rozboru několika překladových možností navrhuje nejvhodnější překladový ekvivalent daného termínu či vazby. Právě odůvodnění a vysvětlení poskytnuté v komentářích je nesmírně cenné, neboť čtenářům umožňuje nejen chápat nejvhodnější jazykovou volbu v kontextu dalších možností

ale také u jiných možných vyjádření vnímat drobné sémantické posuny a odlišné pojmové znaky. Některá obtížnější ustanovení jsou navíc do angličtiny přeložena celá, takže čtenáři se mohou poučit i ohledně ideálních syntaktických formulací. Často budou při své praktické činnosti také schopni využít konkrétní vazby či přímo převzít celé věty.

Touto knihou autorka zpřístupňuje své bohaté znalosti širokému okruhu čtenářů, tj. nejen těm, kteří měli možnost zúčastnit se jejích terminologických seminářů každoročně pořádaných na PrF UK v Praze a na Justiční akademii v Kroměříži. Kniha bezprostředně vychází se série specializovaných seminářů zaměřených na překlad terminologie NOZ a ocení ji i všichni právní profesionálové, kteří v oblasti občanského práva komunikují se zahraničím. Bez nadsázky lze říci, že v tomto rozsahu a hloubce zpracování se u nás jedná o dílo unikátní, které nemá konkurenci. Jsem si jist, že tato publikace bude na dlouhou dobu patřit mezi základní povinnou literaturu, kterou by měl mít každý český překladatel a tlumočnick trvale k dispozici. Marta Chromá zde přesvědčivým a autoritativním způsobem ustavuje terminologii, která bude bezpochyby představovat preferovaný a obecně uznávaný systém pro vyjadřování českých občanskoprávních institutů v anglických překladech a navíc s námi sdílí své překladatelské know-how, jež získala v průběhu takřka 30 let mravenčí odborné práce v oboru.

ADAMOVÁ, Karolína; KNOLL, Vilém; VALEŠ, Václav a kolektiv: Pozapomenuté právní instituty

Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2014. 143 s. ISBN 978-80-7380-512-8.

Alica Virdzeková*

Monografia vydaná širokým autorským kolektívom skrýva zaujímavý exkurz do dejín a zaoberá sa, ako už napovedá samotný jej názov, právnymi inštitútmi, ktoré v minulosti fungovali, ale neboli natoľko životaschopné v praxi či neboli schopné sa prispôbiť požiadavkám vývoja doby. Sleduje ich

vývoj, premenu, vznik nových inštitútov, ako i znovobjavenie niektorých z nich v novom občianskom zákonníku, čo je určite zaujímavé i pre právnych odborníkov, ktorí sa venujú platnému právu, a nie právnym dejinám.

Táto kolektívna monografia je členená na 12 kapitol, venujúcich sa téme. Predchádza ich úvodné zamyslenie sa o téme, jej predstavenie aj s krátkym popisom obsahu jednotlivých kapitol. Nasleduje an-

* Alica Virdzeková, interní doktorand na Katedre dějin státu a práva Právnické fakulty MU v Brně.

glicky písané resumé, prehľadný zoznam použitej literatúry a celkom na záver i vecný register, ktorý napomáha orientácii v publikácii.

Téma je veľmi široká a s ohľadom na platnosť a v čase jej vydania už takmer ročnú účinnosť nového občianskeho zákonníka, i pomerne praktická pre použitie pre právnu vedu vo všeobecnosti. Na dvanástich príkladoch uvádza čitateľa do problematiky práva občianskeho hmotného a procesného, finančného, trestného, kanonického a banského.

Prvá kapitola pochádza z pera Pavla Saláka a zaoberá sa témou Falcidiánskej kvarty, ktorá patrila medzi inštitúty dedičského práva v rímskom práve, od vydania Falcidovho zákona v r. 40 p. n. l. Popisuje vývoj tohto inštitútu, podmienky jeho vzniku a jeho účel. Oproti nemu stavia úlohu odkazov, ich použitie, ale aj limity, ktoré mali zabrániť prílišnej svojvôli pri ich udeľovaní, ktoré spôsobovalo značnú roztrieštenosť rodinného majetku. Popisuje dielčie zákony, ktoré túto problematiku riešili. Vývoj predmetného inštitútu sleduje až do stredoveku, kedy sa však od dedenia „štvrtiny“ ustupovalo na základe preferencie postupnosti dedenia zo zákona. Znovuobjavenie v Koldínových právach mestských síce pracuje s pojmami testament aj odkaz, avšak nezmiňuje sa už o samotnej kvarte. Rozbor vývoja právnej kodifikácie pokračuje až do súčasnosti a vysvetľuje postup v chápaní dedičského práva od ústupu od použitia dedičskej štvrtiny, až k jeho návratu v novom občianskom zákonníku.

Druhá kapitola sa venuje problematike nadobúdania vlastníckeho práva k plodom a jej autorom je Kateřina Gvardová. Venuje sa porovnaniu tohto inštitútu v pôvodnej Justiniánskej kodifikácii s občianskym zákonníkom z roku 1964 a tiež novým občianskym zákonníkom. Na začiatku sú riadne definované pojmy, ktorými sa text zaoberá. Nasledujú príklady konkrétnych rímskoprávných textov z Digest, tak v origináli, ako i v preklade. Samostatne sa potom venuje chápaniu týchto pojmov v oboch spomínaných novodobých úpravách.

Tretia kapitola nesie názov Urbura a jej autorkou je Petra Jánošíková. Ako napovedá názov, jedná sa o problematiku banského práva v stredoveku. Zaoberá sa počiatkom vzniku tohto inštitútu v polovici 13. storočia v prostredí jihlavsko – kutnohorského právneho okruhu, najmä privilégium Iuramentum et montanorum a o niečo mladším dokumentom Ius regalemontanorum, ktorý sa považuje za všeobecne platný banský zákon v prostredí českých krajín i v ďalších krajinách Európy. V texte nájdeme popis o vývoji urbury, ktorý, žiaľ, končí vládou Luxemburgovcov a autorka už ďalej nerieši jeho postup. Zaoberá sa tiež úradníckym aparátom a celkovo subjektmi tohto špecifického právneho vzťahu. Kapitola obsahuje i presné číselné údaje o výške stanovených

poplatkov a uvádza i prehľadnú tabuľku panovníkových urburalných príjmov v 14. storočí. V nej sa síce nachádza i jediná malá formálna chybička v označení tabuľky číslom 2, namiesto 1.

Štvrtá kapitola sa zaoberá kanonickým právom, konkrétne nesie názov Místní interdikt a jej autorom je Miroslav Černý. Cirkevné tresty v období stredoveku sú rozhodne zaujímavou témou a celkovo postavenie cirkvi a jej právomoci sa oproti súčasnosti značne odlišujú. Text obsahuje členenie trestov, postup pri trestaní a, samozrejme, tiež popis samotných trestov. Je podporený veľmi podrobným poznámkovým aparátom, ktorý uvádza mnohé príklady z originálnych právnych dokumentov v latinskom jazyku, avšak bez prekladu, čo je však vzhľadom na jeho rozsah úplne pochopiteľné. Autor prechádza i najvýznamnejšie historické udalosti súvisiace s predmetným inštitútom a postupne sa veľmi logickým a čitateľným spôsobom prepracováva až do súčasnosti.

Do oblasti trestného práva v stredoveku spadá aj piata kapitola, ktorej autorkou je Simona Ulčová a rieši zaniknutý právny inštitút zvodu. Najskôr sú uvedené príklady listín a zákonov, ktoré obsahujú tento procesný prostriedok. Následne podrobne vysvetľuje význam pojmu zvod, kedy býval použitý a za akých podmienok. Nasledujú konkrétne príklady v najvýznamnejších právnych dokumentoch a dokonca sú uvedené aj pramene mimo české krajiny, a to v celoeurópskom kontexte.

Autorom šiestej kapitoly je Ignác Antonín Hrdina a venuje sa personálnej exekúcii v obnovenom zriadení zemskom. Opäť sa jedná o veľmi odborný text, obohatený o konkrétne ukážky z prameňov. Okrem vysvetlenia samotného pojmu autor uvádza aj názory iných autorov, ktoré vzájomne porovnáva i komentuje. Venuje sa tiež súvisiacim pojmom, ktoré sú taktiež riadne vysvetlené, ktoré sú použité vzájomne pre podrobný popis postupu predmetného právneho inštitútu. Celkovo je kapitola písaná prehľadne a je logicky usporiadaná.

Spoluautormi siedmej kapitoly sú Karolína Adamová a Antonín Lojek. Táto pomerne krátka kapitola nesie názov Jitřní dar – institut zcela zapomenutý? Tento pojem asi väčšinu čitateľov zaujme. Úplne nie je možné odhadnúť, o čo sa jedná. Napriek tomu sa nachádza už v tzv. barbarských zákonníkoch a s prestávkami sa používal aj v českých krajinách, a to až do roku 1950. V texte opäť nechýba podrobné vysvetlenie problematiky, konkrétne príklady z prameňov ani bohatý poznámkový aparát.

O nemŕtvych legátoch pojednáva ďalšia, ôsma kapitola od Václava Valeša. Hovorí síce o odkazoch známych z rímskeho práva, ale je venovaná ich recepcii v českých krajinách, čo vysvetľuje i umiestnenie medzi ďalšími témami uprostred monografie,

nie na jej začiatku. Obzvlášť sa venuje všeobecnému občianskemu zákonníku z roku 1811, potom občianskym zákonníkom z roku 1950, kde bola téma odkazov obzvlášť podrobne rozpracovaná, a naopak zákon z roku 1964 už neobsahoval tento právny inštitút. Znovu sa však objavil v novom občianskom zákonníku z roku 2012. Kapitola tiež obsahuje ukážky znenia niektorých ustanovení a tiež najrôznejšie citácie rôznych zákonov, a to tak platných, ako aj starších neplatných.

V deviatej kapitole sa opäť dostáva ku slovu pomerne staro-nová téma výprosy, ktorú spracovali už vyššie menovaná prof. Adamová spoločne s Petrou Jestříbkovou. Tento inštitút opäť vychádza z rímskeho práva a v texte sa nachádza stručný prehľad vývoja tohto pojmu v histórii. Najviac sa venuje novodobému právu počnúc všeobecným občianskym zákonníkom z roku 1811 až do súčasnosti, uvádzajúc opäť názorné citácie priamo z právnych predpisov.

Ďalšou, novým občianskym zákonníkom znovu zaradenou problematikou, je pacht. Autorom desiatej kapitoly je Jan Podola. Na úvod autor uvádza protichodné názory niektorých právnych odborníkov o dôležitosti či naopak nepotrebnosti tohto druhu zmluvy, za cieľ následne stanovuje zamyslenie sa nad fungovaním tohto inštitútu v minulosti. Avšak zameriava sa najmä na obdobie medzi dvoma svetovými vojnami a následne donedávna platným ob-

čianskym zákonníkom z roku 1964. Pojem je riadne vysvetlený, podložený rôznymi príkladmi z právnych predpisov.

Kapitola jedenásta s názvom Milionárska dávka bola spracovaná už vyššie menovanou Jánošíkovou a venuje sa oblasti daňového práva. Popisuje vývoj tejto majetkovej dane od roku 1920 až do súčasnosti, vývoj jej výšky i spôsobu výpočtu. Taktiež sa venuje úradníckym orgánom, ktoré túto dávku mali na starosti.

Poslednú, dvanástu kapitolu spracoval Stanislav Balík a pomenoval ju jednoducho – Spekulácie. Rieši dnes už nepoužívanú skutkovú podstatu, ktorá však bola súčasťou trestného zákonodarstva počas komunistického režimu. Autor upozorňuje najmä na jej nepoužiteľnosť v súčasnej dobe, uvádza k svojmu postoju dôvody a vysvetľuje ho na rôznych príkladoch z právnych predpisov. Kapitola je prepracovaná veľmi podrobne, s dôrazom na niektoré špecifiká tejto skutkovej podstaty.

Vo všeobecnosti publikácia ukrýva veľmi zaujímavý obsah. Je prehľadná, logicky radená. Spracovanie je v maximálnej miere odborné, ale napriek tomu zrozumiteľné i pre prípadného laika. K celkovej odbornosti tejto publikácie prispieva i bohatý poznámkový aparát, ktorý je vedený priebežne v texte formou poznámok pod čiarou. Jedná sa o dielo, podľa môjho názoru, naozaj vydarené.

TICHÝ, L., RONOVSÁ, K., KOCÍ, M. (eds.): Trust a srovnatelné instituty v Evropě

Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy, 2014, 235 s.

Vlastimil Vitoul*

Recenzovaná publikace se zaměřuje na problematiku trustů a trust-like institutů, což je v souvislosti s neutichající diskuzí o osudu svěřenských fondů velice aktuální téma. Svěřenský fond je právě trust-like institutem, který byl do českého právního řádu zařazen v souvislosti s rekonstrukcí soukromého práva¹ jako právní transplantát québeckého trustu/fiducie.

* Mgr. Vlastimil Vitoul, doktorand na Právnické fakultě Masarykovy univerzity, Brno.

Trust, jako typický právní nástroj *common law*, je pro kontinentální právní prostředí poměrně obtížně uchopitelný a při prvotních kontaktech zřídka kdy pochopený. Svěřenský fond je specifickým nástrojem pro správu cizího majetku, jenž má obligačně-věcněprávní charakter, tudíž nemá právní osobnost a nejedná se o právnickou osobu. Jeho vytvořením dochází k vyčlenění vybraného majet-

¹ Srov. § 1448 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění